

Kommunfullmäktige

Nr 38. Interpellation av Jonas Segersam (KD) om övergripande säkerhet i förskolor och skolor
KSN-2016-0212

Interpellation

Det är viktigt med säkerhetsarbetet på skolorna utifrån flera aspekter. Det är här som barnen och ungdomarna tillbringar en stor del av sitt vakna dygn, och det är också en offentligt reglerad plats, som dessutom, under grundskolan, omfattas av skolplikt. För föräldrar och elever är det avgörande för skolgången att man känner en grundläggande trygghet och ett förtroende för att skolorna tar säkerhetsfrågorna på allvar.

Som huvudman för många förskolor och skolor är det viktigt att Uppsala kommun kontinuerligt följer upp säkerhetsrutiner. Efter attentatet på Kronans skola i Trollhättan framgår tydligt att mycket kan och behöver göras, såväl förebyggande men också i fråga om hur man konkret ska agera om något skulle inträffa. Det behöver inte nödvändigtvis handla om stora eller dyra åtgärder, utan om att fundera över vilka rutiner som finns och som kanske behöver kompletteras. Det skulle exempelvis kunna handla om fler rastvakter som inte bara kan ha koll på barnen utan också på vilka personer som rör sig i skolområdet. Man skulle också kunna se över behovet av att låsa flera ytterdörrar (gäller grundskolan och gymnasiet, på förskolorna är det oftast låst) för att försvåra för obehöriga att komma in.

I andra europeiska länder, som England, förekommer kontinuerliga övningar för så kallade lockouts. Det vill säga att lärare och elever får lära sig om och övar på hur man ska agera i händelse av en attack. Det skulle visserligen kunna upplevas som obehagligt och jobbigt, men åtminstone någon form av rutin bör diskuteras och konsulteras med kommunens säkerhetsavdelning.

Andra områden som berörs av säkerhetsaspekter är den inre arbetsmiljön med de risker som kan finnas med farlig utrustning, risker för våld och hot mellan elever och risk för olyckor och andra tillbud. Inte minst har den psykosociala miljön betydelse för elevernas trygghet och välbefinnande. Här är det viktigt med en tydlig arbetsmiljöplan, och att det finns elevskyddsombud (2013 rapporterade UNT att det saknades sådana på huvuddelen av kommunens skolor, något som då sades skulle åtgärdas).

Viktigt är också att barnen, särskilt de mindre, har en säker trafikmiljö runt skolorna. Det är inte utbildningsnämnden som har ansvaret för den fysiska miljön, men det är viktigt med en fungerande service från Skolfastighetsbolaget, Gatu- och Samhällsmiljönämnden samt övriga omkringliggande fastighetsägare.

Vissa aspekter av ovanstående frågor gäller även fristående skolor. Speciellt behöver kommunen se över den fysiska miljön runt skolorna, eftersom friskoleelever inte har skolskjuts och därför ofta hämtas och lämnas med bil, eller nyttjar de allmänna kommunikationerna, och därmed i större utsträckning rör sig till och från skolan bland annat runt resecentrum. Har kommunen en uppfattning om hur det generellt ser ut med rutiner kring detta? En del skolor har strategier rörande hur barnen kommer till och från skolan oavsett om det gäller buss, cykel eller gång, medan andra skolor inte har det.

Jag vill därför fråga utbildningsnämndens ordförande, kommunalrådet Caroline Andersson (S):

- Vad vill du prioritera i skolornas säkerhetsarbete?
- På vilket sätt följer kommunen upp vilka säkerhetsåtgärder som bedöms som nödvändiga, speciellt med tanke på att säkerhetsläget i Sverige generellt har försämrats.
- På vilket sätt säkerställer kommunen en god trafikmiljö för elever, både i kommunens egna skolor samt på friskolorna?
- Har Uppsala kommun antagit några riktlinjer och rutiner vid händelse av eventuell skolattack?
- Hur är läget när det gäller arbetsmiljön i Uppsalas skolor, samt när det gäller elevskyddsombud?

Jonas Segersam (KD)
Kommunalråd

Svar

Tack för en mycket angelägen interpellation. Att kunna garantera säkerheten i skolan för våra elever är en oerhört viktig fråga som vi tar på stort allvar. Vi har en stor uppgift framför oss att säkerställa att det som hände i Trollhättan inte händer i Uppsala, samtidigt som vi fortsätter att värna öppenheten och tilliten i samhället, vars grund läggs i skolan.

Vad vill du prioritera i skolornas säkerhetsarbete?

En viktig grund för att säkerställa en trygg miljö i skolan är just trygga och socialt fungerande barn och unga. Därför satsar den rödgröna majoriteten mycket på tidiga och förebyggande insatser, bland annat genom ett utökat stöd till föräldrarutbildning, mindre barngrupper i förskolan och mer personal i lägstadiet. Åtgärder som vi bedömer har effekt på ungas välmående på kort och lång sikt.

När det gäller skolornas säkerhetsarbete så är det viktigt att all skolpersonal ges övergripande verktyg att kunna agera i en hotfull eller farlig situation. Personalen ska känna till de kris- och beredskapsplaner som finns och vara insatta i det stödmaterial kommunen tagit fram.

På vilket sätt följer kommunen upp vilka säkerhetsåtgärder som bedöms som nödvändiga, speciellt med tanke på att säkerhetsläget i Sverige generellt har försämrats.

Just nu genomförs i säkerhetsenhetens regi en genomlysning och utveckling av utbildningsförvaltningens verksamhetområde avseende såväl förebyggande som krisavhjälpande säkerhetsarbete. Efter våldsdådet i Trollhättan anordnade det lokala brottsförebyggande rådet ett möte med bland annat ansvariga från kommunens grundskola och gymnasieskola, kommunens säkerhetsavdelning och polisen. Syftet var att aktualisera frågan om skolors beredskap vid ett attentat.

På vilket sätt säkerställer kommunen en god trafikmiljö för elever, både i kommunens egna skolor samt på friskolorna?

Kommunen bevakar kontinuerligt miljör vid nybyggnationer av skolor då det är viktigt med bland annat säkrade övergångsställen. Lägre hastighetsgränser införs generellt sett i tätbebyggda områden där barn vistas.

En särskild satsning har gjorts i projektet Säkra skolvägar, där kommunen har inventerat skolvägen runt alla grundskolor i tätorten med elever från förskoleklass till årskurs fyra. Skolvägen har tagits fram utifrån var de flesta eleverna bor som går i aktuell skola, sedan har en inventering gjorts på en radie om 500 meter runt skolan.

En rapport har skrivits för varje skola (36 stycken) som delgetts skolan och därefter har kommunen bjudit in till en dialog runt rapporten. Det har varit på föräldramöten, möten med bara personal och möten med personal, föräldrarepresentanter och elever. Där har diskussioner förts även runt synpunkter som grupperna tagit upp då det inte alltid är säkert att det som upplevs otryggt framkommit i rapporten och vice versa.

Tjänstemän från kommunen har också haft dialog med elever från olika skolor och årskurser där de berättat själva vad de anser är bra och mindre bra på vägen till skolan. Därefter har vissa åtgärder vidtagits såsom exempelvis belysning, flytt av övergångsställe, parkeringsförbud (för sikten) och försök att hitta hämta/lämna-platser som ligger en bit från skolorna. Det sistnämnda är viktigt för att det inte är önskvärt att elever skjutsas ända in till skolorna. Detta görs för att föräldrar ska "våga" låta barnen gå eller cykla till skolan för barnens skull. Dels minskar otryggheten med stressade föräldrar i bil runt skolorna och barnen mår bättre både hälsomässigt och får chans till bättre inlärning i skolan om de rör sig innan skoldagen.

Har Uppsala kommun antagit några riktlinjer och rutiner vid händelse av eventuell skolattack?

Rektorer har fått i uppdrag att komplettera sina kris- och beredskapsplaner utifrån Skolverkets stödmaterial Värnat våld i skolan. Stödmaterialiet innehåller rutiner för inrymning och utestängning. Rektorer har fått svara på en utvärdering i syfte att få en helhetsbild över vilka problem skolorna ställs inför i samband med införandet av ny rutin.

Samordnaren i kommunens brottsförebyggande råd (BRÅ) har, tillsammans med arbetsgrupp med representanter från skola, socialtjänst, råd och stöd, fritid och polis, arbetat med revidering av ett dokument som heter Ska vi ringa polisen. Det är ett dokument som vägleder personal kring olika brott i skolan samt i kontakten med polis och socialtjänst. I dokumentet finns information om olaga intrång på skola samt värnat våld i skolan. Samarbetet sker mellan BRÅ, säkerhetsavdelningen och polisen och beslut tas förhoppningsvis i mars.

Samordnaren i kommunens brottsförebyggande råd (BRÅ) har i uppdrag att utveckla och förtydliga handlingsplan kring våldsbejakande extremism utifrån nationella samordnaren Mona Sahlins tolv rekommendationer. En grupp där skola, fritid, arbetsmarknad, socialtjänst och polis finns representerade har påbörjat ett arbete kring en handlingsplan.

Hur är läget när det gäller arbetsmiljön i Uppsalas skolor, samt när det gäller elevskyddsombud?

Enligt uppgift ska alla skolor ha elevskyddsombud men jag är osäker på om det är tillförlitlig beskrivning. Tidigare kartläggningar har visat att det saknas på vissa skolor och att det är svårt att engagera elever för uppdraget. Tillsammans med elevkårerna vill vi arbeta för att förstärka insatserna på området. En centralt organiserad utbildning för elevskyddsombud arrangeras varje år för två elever per årskurs från och med årskurs sex.

Arbetsmiljöverket har gjort en granskning av den kommunala huvudmannen som på det stora hela intygade att det finns ett bra arbetsmiljöarbete. Det fanns dock vissa brister som håller på att åtgärdas. Flertalet aktiviteter pågår kontinuerligt för att förbättra våra medarbetares arbetsmiljö. Analys kommer bland annat att genomföras efter genomförd medarbetarenkät som planeras till mars.

Caroline Andersson (S)

Kommunalråd och ordförande i Utbildningsnämnden